

RAADSVORSTEL (via commissie)
BIJ ZAAKNUMMER: AST/2016/021459

AGENDANUMMER: 7

COMMISSIE Burgers op 21 november 2016

Onderwerp:	Bijlage(n):	Vergadering van:	Agenda-nummer:	p.h.:
Plan van aanpak verlaging uitgaven BUIG	1	13 december 2016	16.12.	JH

de raad
van de gemeente
Asten

Samenvatting

Betreft de situatie dat bij overschrijding van het BUIG budget met meer dan 5% gemeenten een aanvullende uitkering bij het Rijk kunnen aanvragen. Om voor deze aanvullende uitkering in aanmerking te komen, moeten gemeenten in kaart brengen wat de mogelijke oorzaken zijn en welke maatregelen zij treft/gaat treffen om tot een reductie van het tekort te komen. Reeds in december 2015 is een Plan van aanpak verlaging uitgaven BUIG vastgesteld. Omdat overschrijding van het rijksbudget met meer dan 5% ook voor 2016 dreigt, is er door Senzer een geactualiseerde analyse uitgevoerd, waarvan de resultaten zijn beschreven in bijgevoegd Plan van aanpak verlaging uitgaven BUIG.

In de voorwaarden van de vangnetregeling is tevens vastgelegd dat de gemeenteraad een mening moet geven over de maatregelen die het college neemt of heeft genomen om tot tekortreductie te komen en dat deze mening op schrift moet staan.

Vandaar dat het college, naast de vaststelling van het plan zelf, ook u middels dit raadsvoorstel informeert over dit geactualiseerde plan en u tevens om een reactie vraagt.

Beslispunten

1. Instemmen met de geactualiseerde analyse van het Plan van aanpak verlaging uitgaven BUIG.
2. Van oordeel te zijn dat de maatregelen bijdragen aan een daadwerkelijke reductie van de uitgaven op de BUIG-middelen.

Inleiding

Het BUIG-budget is een gebundelde uitkering van het rijk voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ en de BBZ 2004 (voor zover de laatste betrekking heeft op levensonderhoud voor startende ondernemers). Daarnaast kan hieruit ook het instrument loonkostensubsidie worden bekostigd.

Op 1 januari 2015 is het nieuwe verdeelmodel voor de gebundelde uitkering (BUIG-middelen) in werking getreden. Tevens is door het kabinet ervoor gekozen om 2015 aan te merken als het invoeringsjaar van een nieuw vangnet (Stb. 2014, 537), waarbij een eenvoudige voorziening beoogd wordt, zonder verplichting tot het opstellen van verbeterplannen. De jaren 2015 en 2016 zijn overgangsjaren. Pas in 2017 wordt de nieuwe vangnetregeling definitief ingevoerd op basis van het nieuwe verdeelmodel.

Deze vangnetregeling geeft gemeenten de mogelijkheid om bij een overschrijding van het BUIG budget van meer dan 5% een aanvullende uitkering bij het rijk aan te vragen. In de voorwaarden van de regeling stelt het rijk dat de gemeenteraad een mening moet geven over de maatregelen die het college neemt of heeft genomen om tot tekortreductie te komen en dat deze mening op schrift moet staan.

Wat willen we bereiken

Omdat reeds in 2015 bij een aantal gemeenten in de Peelregio een overschrijding van meer dan 5% dreigde, is er een Plan van aanpak verlaging uitgaven BUIG opgesteld, waarmee de gemeenteraden in december 2015 hebben ingestemd. Ook voor 2016 dreigt er voor alle gemeenten binnen Senzer een tekort op het BUIG-budget. Bij een drietal gemeenten, waaronder gemeente Asten, zal het tekort naar alle waarschijnlijkheid meer dan 5% bedragen. In totaal verwacht Senzer een tekort van meer dan € 2 miljoen. Vandaar dat Senzer een geactualiseerde versie van het Plan van Aanpak verlaging BUIG heeft opgesteld, waarbij de effecten en voortgang van de eerder vastgestelde maatregelen in beeld worden gebracht. Wel zijn er nog een aantal financiële onduidelijkheden waarmee nog geen rekening is gehouden, zoals de hoogte van de inter-temporale tegemoetkoming van het rijk in verband met verhoogde asielinstroom en de hoogte van de definitieve bijdragen van het rijk.

Naast dit plan van aanpak ontvangen gemeenten maandelijks factsheets, waarin de ontwikkeling van het uitkeringsbestand alsmede de ontwikkeling van de uitgaven gemonitord wordt. Deze factsheets worden in de gemeente Asten intern gecommuniceerd met het management, de verantwoordelijke portefeuillehouder en de gemeenteraad.

Wat gaan we daarvoor doen

Analyse:

Om in beeld te krijgen op welke onderdelen Senzer acties kan en moet ondernemen om de uitgaven van de BUIG te reduceren is een hernieuwde analyse opgesteld. Deze analyse is mede gebaseerd op de gegevens zoals verkregen uit de CBS en de DIVOSA Benchmark.

De analyse haakt aan bij de onderwerpen zoals die in het eerste plan van aanpak, vastgesteld in 2015, stonden opgenomen.

Gemiddelde (netto) jaaruitkering

Geen maatregelen werden voorgesteld, aangezien de samenstelling van ons bestand geen aanleiding gaf hier acties op uit te zetten.

Specifiek voor de gemeente Asten merken wij op dat deze gemeente de hoogste gemiddelde jaaruitkering kent binnen Senzer. Geanalyseerd is daarom wat hiervan de oorzaak is. Hierbij is gekeken naar de leefvorm, parttime inkomsten en baten terugvordering. Alle drie betreft het aspecten die direct invloed hebben op de hoogte van de uitkering.

- Het percentage werkzoekenden met een duurdere gezinsnorm (samenwonend/gehuwd) bedraagt 21,2% ten opzichte van 20,7% voor de overige gemeenten. Dit verschil is te gering om hier verdere conclusies aan te verbinden.
- Voor wat betreft het parttime werken blijft de gemeente Asten achter bij de rest. Dit verschil benadrukt het belang voor zeker de gemeente Asten te blijven insteken op het simuleren van parttime werk (zie kopje Ontwikkeling bijstandsvolume Senzer onder 'Overige acties werk').
- Het bedrag dat het afgelopen jaar is teruggevorderd ten opzichte van het gemiddeld aantal uitkeringen ligt beduidend lager dan de verhouding bij de overige gemeenten (€ 186,- ten opzichte van € 240/€ 395). Dit zit hem deels in de stijging van het bijstandsvolume (zie kopje Ontwikkeling bijstandsvolume Senzer) en deels in de achterblijvende ontvangsten terugvordering (zie kopje Incasso/terugvordering en verhaal).

Ontwikkeling bijstandsvolume Senzer

Het bijstandsvolume wordt bepaald door enerzijds de instroom en anderzijds de uitstroom.

Instroom

De instroom zien we over alle gemeenten binnen Senzer vanaf augustus 2015 geleidelijk toenemen, met een strekte stijging vanaf maart 2016. Senzer heeft diverse acties ingezet, zoals extra inzet fte, werkzoekenden aan de poort direct doorverwijzen naar werk, trainingen en/of projecten geschikt voor de doelgroep en het organiseren van bijeenkomsten specifiek voor jongeren. Daarnaast is een pilot gestart om de relatie tussen uitkeringspecialist en de werkzoekende/ uitkeringsgerechtigde, overeenkomstig de nieuwe werkwijze van Senzer. Aan al deze projecten hebben 792 werkzoekenden/uitkeringsgerechtigden deelgenomen, wat heeft geresulteerd in 535 personen die minder zijn ingestroomd.

Desondanks is sprake van een enorme stijging van het uitkeringsbestand. Voor geheel Senzer zien we een toename van 57,7% in juli 2016 ten opzichte van juli 2015. Voor specifiek Asten bedraagt dit percentage 63,6. Voor een groot deel is deze toename het gevolg van het toegenomen aantal statushouders als gevolg van de verhoogde asielinstroom. Het streven is om deze groep zo snel mogelijk toe te leiden naar werk dan wel maatschappelijke participatie. Andere oorzaken voor de verhoogde instroom is de afschaffing van de Wsw en Wajong, nieuw beleid WW en verhoogde pensioenleeftijd.

Gemeente Asten loopt hierin gemiddeld mee. Ten opzichte van het totaal heeft gemeente Asten een ietwat hogere stijging van het bijstandsvolume. Buiten de algemene verklaringen, is hier aanvullend geen specifieke regio gebonden verklaring voor te geven.

Uitstroom

Was er in september 2015 nog sprake van een verhoogde uitstroom, daarna zien we dat deze regio breed terugzakt. Sinds het tweede kwartaal van 2016 zien we weer een toename. Van belang is deze stijgende lijn de aankomende periode vast te houden. De focus ligt hierbij op het invullen van garantiebanen en het realiseren van reguliere uitstroom, inclusief parttime werkzaamheden. Voorgestelde actie in 2015 was om te streven naar een uitstroompercentage van 45% (niveau van juni 2014). In juli 2016 ligt het uitstroompercentage echter op 36,5%. Lager dus dan waarnaar gestreefd werd. Om de opgelegde taakstelling te behalen, zijn er voor de tweede helft van 2016 aanvullende harde doelen toegevoegd.

Overige acties ten aanzien van werk zijn:

- Stimuleren parttime werken;
- Bevorderen parttime ondernemerschap;
- Verschuiven betaaldatum, tot die tijd flexibel korten van inkomsten in overleg met de uitkeringsgerechtigde;
- Beëindigen geblokkeerde uitkeringen.

Voor specifiek de gemeente Asten zien we dat het percentage uitkeringsgerechtigden dat parttime werkt achter blijft bij het percentage dat geldt binnen Senzer (6% ten opzichte van 9%). In 2015 was de situatie precies andersom, en had Asten ten opzichte van het totaal juist een hoger percentage (10% ten opzichte van 8%). Wel zien we net als vorig jaar dat het gemiddelde bedrag aan inkomsten hoger ligt dan gemiddeld.

Van belang is daarom de ingezette acties ten aanzien van parttime werken voort te zetten. Niet alleen ten aanzien van het financiële aspect, maar ook maatschappelijk. Dit laatste aangezien parttime werk kan worden gezien als een goede stap richting volledige uitstroom en financiële onafhankelijkheid.

Maatregelen en boetes

Ten opzichte van het gemiddelde van de overige organisaties binnen de benchmark werden er minder maatregelen opgelegd. Voorgestelde actie was om het bestaande beleid consequent en eenduidig toe te passen. We merken hierbij op dat hieraan over de gehele linie uitvoering wordt gegeven. Daarnaast is tijdens een regionaal portefeuillehoudersoverleg aangegeven dat men het

opleggen van maatregelen en boetes niet als doel op zich wil stellen. Als gevolg hiervan is het opleggen van maatregelen en boetes in het geactualiseerde plan niet meer als sturingsinstrument opgenomen ten aanzien van het verlagen van de uitgaven BUIG.

Incasso / terugvordering en verhaal

In 2015 bleek uit de benchmark dat wij in de Peelregio te maken hebben met gelijkblijvende ontvangsten ten opzichte van het hoge bedrag aan openstaande vorderingen. Op dit punt scoorden wij lager dan andere gemeenten binnen de benchmark. Deels is dit gelegen in het feit dat "oude" vorderingen niet worden afgeboekt en gevolgd blijven worden om te beoordelen of zij in de toekomst alsnog kunnen worden geïnd. Om meer vorderingen te kunnen incasseren en om per vordering een hoger bedrag te innen, werden diverse maatregelen voorgesteld. Hiertoe behoren het 1x per week houden van belavonden, overdragen van vorderingen aan de deurwaarder, debiteuren zonder actieve uitkering onder controle houden en het doorvoeren van een kwaliteitsslag.

Aan al deze actiepunten is gehoor gegeven en heeft over de gehele linie tot verbeteringen geleid.

Specifiek voor Asten geldt dat wij te maken hebben gehad met dalende ontvangsten. Omdat aan de andere kant ook het openstaand bedrag aan vorderingen is gedaald, is de incassoquote toch gestegen. Van belang blijft om de ontvangsten zo hoog mogelijk te krijgen. Vandaar dat met de eerder voorgestelde acties voortgang wordt gemaakt.

Ontheffingen (vrijstelling van de arbeidsverplichting)

In 2015 constateerden we dat het percentage uitkeringsgerechtigden dat is vrijgesteld van de arbeidsverplichting beduidend hoger lag dan bij de andere gemeenten van de benchmark (21% ten opzichte van 14%).

Acties die zijn ingezet:

- Aan de doelgroep alleenstaande ouders wordt niet automatisch meer ontheffing verleend, maar enkel op verzoek;
- Elke ontheffing wordt vooraf afgestemd met teammanager;
- Alle in het verleden verleende ontheffingen worden herzien;
- Onderzocht wordt of bestaande ontheffingen op juiste gronden zijn verleend.

Resultaat van de ingezette acties is dat het percentage ontheffingen is teruggelopen naar 13,6%. Landelijk bedraagt dit percentage 13,4%, waardoor nog maar sprake is van een zeer klein verschil.

Voor specifiek Asten zien we dat het percentage ontheffingen in een jaar tijd met ruim 36% is gedaald. Voor alle gemeenten binnen Senzer ligt dit percentage op 38%.

Doorlooptijd afhandeling aanvraag

Voor wat betreft de instroom deed Asten het vorig jaar gemiddeld. Om het proces aan de poort op orde te houden werd, naast het beperken van de instroom en bevorderen van de uitstroom, de actie voorgesteld om minimaal 85% van het aantal aanvragen binnen de wettelijke termijn af te handelen.

Binnen Senzer is de doorlooptijd het afgelopen jaar sterk verbeterd. Het werkproces 'afhandeling aanvragen' is steeds beter onder controle. Hierdoor weet de aanvrager sneller waar hij aan toe is en hoeven minder voorschotten te worden verstrekt.

Specifiek voor Asten geldt dat wij in juli 2015 op een percentage van 84,9% zaten en dat dit percentage in juli 2016 is verhoogd naar 100% tijdigheid.

Tevens kunnen hierdoor werkzoekenden aan de poort eerder worden opgepakt, waardoor uitstroom van de groep beter bereikt kan worden.

Mogelijke alternatieven

Na een grondige analyse worden op alle terreinen ingezette acties voortgezet en in sommige gevallen nieuwe acties toegevoegd. Alternatieven zijn verder niet uitgewerkt.

Risico's

Als de procedures in deze niet zorgvuldig zijn gevolgd, kan het rijk besluiten een verzoek om aanvullende uitkering niet te honoreren.

Communicatie

Aangepaste werkwijzen worden bij Senzer uitgevoerd en gecommuniceerd via de teammanagers naar de betreffende medewerkers.

Wat mag het kosten

Door de genoemde acties, willen wij een verlaging van de uitgaven van de BUIG bereiken, zodat overschrijding van het BUIG budget wordt beperkt.

Bijlage(n)/ter inzage (incl. AST-nr)

Plan van aanpak verlaging uitgaven BUIG (AST/2016/21563)

d.vandijck@asten.nl

RAADSBSLUIT

Onderwerp:	Dagtekening:	Agendanummer:
Plan van aanpak verlaging uitgaven BUIG	13 december 2016	16.12.

De raad van de gemeente Asten;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 1 november 2016 met zaaknummer AST/2016/021459;

gehoord het advies van de commissie Burgers van 21 november 2016;

besluit:

1. In te stemmen met de geactualiseerde analyse van het Plan van aanpak verlaging uitgaven BUIG.
2. Van oordeel te zijn dat de maatregelen bijdragen aan een daadwerkelijke reductie van de uitgaven op de BUIG-middelen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Asten van 13 december 2016.

De raad voornoemd,
griffier,
mr. M.B.W. van Erp-Sonnemans

voorzitter,
mr. H.G. Vos